

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Občanské sdružení LÍPA 2000**, IČ: 70883998, se sídlem Gregorova 127/12, Písek, proti žalovanému: **Krajský úřad - Jihočeský kraj,** se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 10. 2010, č. j. 10 A 5/2010 - 97,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Usnesením ze dne 20. 10. 2010, č. j. 10 A 5/2010 - 97, Krajský soud v Českých Budějovicích pro nezaplacení soudního poplatku zastavil řízení o žalobě žalobce proti rozhodnutí žalovaného č. j. KUJCK/34099/2009/OZZL/Hk/O-112/09, ze dne 8. 1. 2010. Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Písek ze dne 15. 10. 2009, č. j. MUPI/2009/26038/LO, jímž bylo městu Písek povoleno pokácení lípy velkolisté rostoucí mimo les na pozemku parc. č. 1146/13 v katastrálním území Písek z důvodu stavby příjezdové komunikace do vnitrobloku, kde je podle územního plánu počítáno s výstavbou obytných domů.

V odůvodnění krajský soud uvedl, že současně s podáním žaloby vznikla žalobci poplatková povinnost, dne 27. 1. 2010 byl vyzván k zaplacení soudního poplatku. Dne 8. 2. 2010 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků. Soud usnesením ze dne 3. 3. 2010, č. j. 10 A 5/2010 – 34, žalobce od soudního poplatku ve výši 2000 Kč neosvobodil, následně jej znovu vyzval k zaplacení soudního poplatku a poučil o důsledcích nezaplacení.

Žalobce výzvu společně s usnesením o neosvobození převzal dne 5. 3. 2010. Dne 12. 3. 2010 žalobce soudu sdělil, že stanovený soudní poplatek z důvodu nemajetnosti zaplatit nemůže. Soud usnesením ze dne 17. 3. 2010, č. j. 10 A 5/2010 – 42, řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Proti tomuto usnesení podal kasační stížnost žalobce, které Nejvyšší správní soud vyhověl a rozsudkem ze dne 9. 6. 2010, č. j. 4 As 27/2010 – 61, usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení s tím, že mělo být nejdříve rozhodnuto o kasační stížnosti proti usnesení, kterým soud návrh žalobce na osvobození od soudního poplatku zamítl. Kasační stížnost proti usnesení ze dne 3. 3. 2010, č. j. 10 A 5/2010 – 34, Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 2. 9. 2010, č. j. 4 As 26/2010 – 79, zamítl s odůvodněním, že žalobce se úmyslně snaží určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost eliminovat tím, že své poměry nastavil tak, aby delší dobu setrvával ve stavu bez dostatečných prostředků. Postup krajského soudu - byť byl založen na nepatrně odlišné argumentaci – byl Nejvyšším správním soudem aprobován. Krajský soud proto opakovaně žalobce vyzval k zaplacení soudního poplatku a znovu jej poučil o důsledcích nezaplacení. Žalobce poté dne 13. 10. 2010 sdělil stejné skutečnosti jako v předchozí žádosti o osvobození od soudního poplatku, že poplatek za žalobu zaplatit nemůže a opětovně požádal o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud konstatoval, že lhůta určená k zaplacení soudního poplatku marně uplynula a žalobce byl na následky nezaplacení soudního poplatku upozorněn, když předtím nebyl osvobozen od soudních poplatků, proto soud podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), řízení zastavil.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Namítal, že zaplacením soudního poplatku (kdyby na jeho zaplacení měl dostatečné prostředky) by mu zmenšením jeho majetku vznikla majetková újma pro uplatňování jeho základního práva na přezkoumání rozhodnutí správního orgánu podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Nezákonnost napadeného usnesení spočívala podle názoru stěžovatele v tom, že doložil, že z důvodu nemajetnosti nemůže soudní poplatek zaplatit a v důsledku zastavení řízení by mu mohla vzniknout újma, přesto mu soud nesprávnou aplikací § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, aniž vzal v úvahu § 9 odst. 4 písm. c) téhož zákona, zastavením řízení odepřel soudní ochranu jeho práva na spravedlivé projednání jeho záležitosti bez zbytečných průtahů podle čl. 6 odst. 1 a čl. 17 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel podotkl, že poplatková povinnost podle zákona o soudních poplatcích není povinností absolutní a stát musí prostřednictvím orgánů soudní moci respektovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. Výzva k zaplacení soudního poplatku s pohrůžkou zastavením řízení je za stavu, kdy nemajetný poplatník nemá pro zaplacení soudního poplatku dostatečné prostředky, zjevným příkladem procesní absurdity a diskriminace. Krajskému soudu stěžovatel vytkl, že opomněl právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v rozsudku sp. zn. 5 As 34/2007, podle něhož za nicotné lze mimo jiné považovat rozhodnutí zcela nelogické. Nesouhlasil s tvrzením, které uvedl krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení, že stanovený poplatek nezaplatí, neboť v podání ze dne 12. 3. 2010 soudu sdělil, že *„stanovený soudní poplatek za podanou žalobu zaplatit nemůžeme, protože pro jeho zaplacení nemáme dostatečné finanční prostředky z důvodu nemajetnosti. Tuto skutečnost jsme*

doložili podáním ze dne 2. 3. 2010. Zastavením řízení by nám vznikla újma na základním právu na spravedlivé projednání naší záležitosti v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů.“ Rozdíl mezi jeho podáním a interpretací tohoto podání soudem je zřejmý. Poukázal na to, že napadené usnesení je příkladem diskriminace podle majetku, neboť mu z důvodu nemajetnosti brání účinně se domáhat svého základního práva přiznaného čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Dne 10. 12. 2010 byl spis krajského soudu předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasačních stížnostech.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou, neboť podle jeho konstantní judikatury *v řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského, resp. krajského soudu, o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení. Tato okolnost proto sama o sobě nemůže bránit projednání věci a vydání meritorního rozhodnutí* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud proto považoval za důvod podání kasační stížnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle § 47 písm. c) s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak zvláštní zákon.

Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Podle odst. 3 téhož ustanovení soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen.

Krajský soud usnesením ze dne 4. 10. 2010, č. j. 10 A 5/2010 - 94, stěžovatele vyzval k zaplacení soudního poplatku a stanovil mu k tomu lhůtu sedmi dnů. Stěžovatel však v této lhůtě, ani později soudní poplatek nezaplatil, ačkoliv byl řádně poučen o následcích nezaplacení poplatku. Stěžovatel tedy navzdory poučení nesplnil poplatkovou povinnost, což vedlo krajský soud k vydání rozhodnutí o zastavení řízení.

Pro posouzení zákonnosti napadeného usnesení je ovšem nezbytné přezkoumat podání stěžovatele ze dne 12. 10. 2010, jímž reagoval na výzvu k zaplacení soudního poplatku a žádal o osvobození od soudního poplatku.

Nejvyšší správní soud je toho názoru, že o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení. Shodně se Nejvyšší správní soud vyslovil například ve svém rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65, www.nssoud.cz.

O takový případ však v projednávané věci nejde. O původní žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků krajský soud rozhodl usnesením ze dne 3. 3. 2010, č. j. 10 A 5/2010 – 34, tak, že stěžovatel se neosvobozuje od zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč. Toto rozhodnutí bylo podrobeno přezkumu Nejvyšším správním soudem, který kasační stížnost zamítl a v odůvodnění stěžovateli podobně jako krajský soud objasnil, proč nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s.

V podání ze dne 12. 10. 2010 stěžovatel neuplatnil žádný nový důvod pro individuální osvobození od soudních poplatků, pouze zopakoval své dřívější argumenty, na které již odpověděl krajský soud i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 9. 2010, č. j. 4 As 26/2010 – 79. Proto nebylo nutné, aby krajský soud o nové žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků samostatně rozhodoval.

K dalším námitkám stěžovatele Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků již bylo rozhodnuto, toto rozhodnutí přezkoumal i Nejvyšší správní soud, a důvody pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků již nejsou předmětem tohoto řízení. Přesto však Nejvyšší správní soud považuje za vhodné zopakovat argumentaci uvedenou v jeho rozsudku ze dne 2. 9. 2010, č. j. 4 As 26/2010 – 79.

Krajský soud při svém rozhodování zohlednil ustálenou judikaturu soudů rozhodujících ve správním soudnictví, podle které *po občanském sdružení, hodlá-li být aktivně činným, lze požadovat, aby si materiální prostředky na svoji činnost (alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře) zajistilo samo. Rezignuje-li sdružení na jejich zajištění, není možné odpovědnost za nevytvoření těchto prostředků bez dalšího převést na stát*

prostřednictvím osvobozování od soudních poplatků (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1482/2008, případně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2008, č. j. 4 As 18/2008 - 32, www.nssoud.cz).

Vycházeje z citovaného právního názoru, krajský soud nepochybil, pokud si při formulaci závěru o tom, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, vystačil se stanovami stěžovatele a údaji vyplněnými ve formuláři vzor 060. Své rozhodnutí pak krajský soud náležitě odůvodnil. Povinností krajského soudu rozhodně nebylo stěžovatele poučovat o tom, kde a jak získat prostředky pro zaplacení soudního poplatku, postačilo toliko zdůvodnit, proč stěžovatele nelze od soudního poplatku osvobodit. To krajský soud učinil, napadené usnesení tudíž není nepřezkoumatelné.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal, zda se krajský soud při interpretaci a aplikaci ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. nedopustil nesprávného posouzení právní otázky.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.*

Nejvyšší správní soud předesílá, že výklad tohoto ustanovení byl v nedávné době modifikován usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, www.nssoud.cz, podle kterého *při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.*

V odůvodnění rozšířený senát vyslovil, že *součástí zkoumání existence dostatečných prostředků však musí být i prověření, zda právnická osoba jejich nedostatek ve skutečnosti nepředstírá. Indicií takového předstírání právě vzhledem k odlišnostem podstaty právnických osob od osob fyzických zpravidla bude dlouhodobější fungování právnické osoby bez přiměřeného formálního majetkového zázemí. Jestliže právnická osoba dlouhodoběji funguje v souladu s účelem (cílem), pro který byla založena či který je předmětem její činnosti, aniž by ovšem byla schopna takové fungování zabezpečit ze zdrojů, které má sama právně k dispozici, je to indicií, že ve skutečnosti ekonomické zázemí takové osoby tvoří lidé podílející se přímo či nepřímo, zjevně či skrytě na její činnosti. Takové dlouhodobé fungování tedy naznačuje, že skutečné ekonomické možnosti dané právnické osoby jsou větší než rozsah majetku, který jí (formálně) právně patří, a že ve skutečnosti netrpí nedostatkem prostředků, neboť žádná právnická osoba nemůže jako skutečně samostatná entita dlouhodobě existovat bez dostatečného majetkového zázemí pokrývajícího náklady na její činnost.*

Důkazní břemeno k prokázání, že nemá dostatek prostředků, nese účastník řízení. V případě, že v řízení vyjdou najevo výše uvedené indicie, je proto na právnické osobě, aby

prokázala, že fakticky nedisponuje prostředky formálně vlastněnými někým jiným, zejména pak fyzickými osobami podílejícími se na její činnosti či jinými právnickými nebo fyzickými osobami, s nimiž ji pojí faktické vztahy. Jelikož nelze po nikom požadovat prokázání negativní skutečnosti, bude na právnické osobě, aby podrobně osvětlila všechny relevantní aspekty své činnosti a popsala, z čeho jsou financovány a jak vysoké faktické náklady vyžadují.

I kdyby právnická osoba unesla výše popsané důkazní břemeno, bude zpravidla na místě odepřít jí na základě soudního uvážení dobrodiní osvobození od soudních poplatků, bude-li model jejího fungování založený vědomě na tom, že určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminuje tím, že své poměry (tedy způsob vyřizování činností a financování potřeb) nastaví tak, aby delší dobu setrvávala ve stavu bez dostatečných prostředků. Přesně taková situace by nastala u občanského sdružení zabývajícího se účastí ve správních a soudních řízeních zejména v oblasti ochrany životního prostředí či kulturních nebo urbanistických hodnot, které by administrativní a odbornou agendu s tím spojenou zajišťovalo prací svých členů či příznivců anebo účelově vázanými příspěvky (granty apod.) nepoužitelnými na úhradu soudních či správních poplatků, avšak spoléhalo na to, že vzhledem k nedostatku majetku bude vždy od těchto poplatků osvobozováno. Nutno si totiž uvědomit, že § 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla – soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vskutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají být od této povinnosti osvobozeni. Výše uvedený model fungování právnické osoby ovšem ratio uvedeného ustanovení zcela popírá, činí-li v jejím případě z výjimky pravidlo, a snaží se tedy zákonodárcem stanovené pravidlo eliminovat.

V projednávané věci požádal o osvobození od soudních poplatků stěžovatel, který je občanským sdružením. Mezi základní cíle tohoto sdružení podle jeho stanov patří chránit přírodu a krajinu, poskytovat obecně prospěšné činnosti v oblasti ochrany životního prostředí, vyhledávat, aktivizovat a podporovat síly k naplnění tohoto cíle, rozvíjet aktivity za účelem ochrany a zlepšení životního prostředí v Písku a zaměřit svou činnost na ochranu zeleně a architektonického odkazu předků v Písku a okolí. Mezi formy své činnosti stěžovatel řadí mimo jiné účast ve správních a jiných řízeních, při nichž mohou být dotčeny cíle sdružení. Podle stanov jsou členové sdružení povinni zaplatit zápisné a roční členské příspěvky ve výši určené členskou schůzí.

V žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 8. 2. 2010 stěžovatel uvedl, že nemá žádný zdanitelný příjem ani větší než nepatrný majetek a soudní poplatek nemůže zaplatit z důvodu nemajetnosti. V potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (vzor 060) stěžovatel vyplnil, že nemá žádný majetek ani žádné příjmy, pouze členské příspěvky ve výši 400 Kč.

Na výzvu Nejvyššího správního soudu stěžovatel doplnil, že má sedm členů a roční výše členského příspěvku jednoho člena činí 50 Kč. V letech 2009 a 2010 neinkasoval stěžovatel žádné zápisné.

Nejvyšší správní soud vyhodnotil celkovou finanční situaci stěžovatele a shledal, že model jeho fungování neumožňuje placení soudních poplatků, ačkoliv tyto poplatky lze

považovat za obvyklé náklady činnosti stěžovatele, jenž vystupuje v pozici žalobce v nejednom řízení vedeném u soudů rozhodujících ve správním soudnictví (jak je Nejvyššímu správnímu soudu známo z jeho úřední činnosti).

S účastí v soudních řízeních, která patří mezi formy činnosti stěžovatele, je neodlučně spjata povinnost platit soudní poplatky, čehož si stěžovatel a jeho členové nepochybně musí být vědomi. Navzdory tomu stěžovatel delší dobu setrvává ve stavu bez dostatečných finančních prostředků použitelných na úhradu soudních či správních poplatků a spoléhá na to, že bude pro nedostatek majetku od těchto poplatků osvobozován.

Jinými slovy, stěžovatel se úmyslně snaží určitý typ obvyklých nákladů na svoji činnost, s jejichž vynakládáním vzhledem k povaze této činnosti musí zásadně počítat, eliminovat tím, že své poměry (tedy způsob vyřizování činností a financování potřeb) nastavil tak, aby delší dobu setrvával ve stavu bez dostatečných prostředků. Za takové situace je podle názoru Nejvyššího správního soudu na místě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odepřít, ačkoliv prokázal, že nemá dostatek finančních prostředků.

Krajský soud tedy v napadeném usnesení - byť s nepatrně odlišnou argumentací - dospěl ke správnému závěru, že stěžovatele navzdory jeho nemajetnosti nelze od soudního poplatku osvobodit, a jeho žádost zcela v souladu se zákonem zamítl.

Nejvyšší správní soud na okraj podotýká, že k modifikaci výkladu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. rozšířeným senátem došlo až po vydání napadeného usnesení, a proto nelze krajskému soudu vytýkat, že při svém rozhodování vycházel z právního názoru dříve zastávaného Nejvyšším správním soudem a nepoužil kritéria a postup nově formulovaný rozšířeným senátem. Od právního názoru rozšířeného senátu se však podstatnou měrou neodchýlil, a proto nebylo nutné napadené usnesení rušit, aby žádost stěžovatele opětovně zamítl s mírně odlišným odůvodněním. Takový postup by byl podle názoru Nejvyššího správního soudu neefektivní a v rozporu se zásadou procesní ekonomie a zásadou rychlosti a plynulosti soudního řízení.

Z hlediska namítaného porušení práva na přístup soudu či práva na spravedlivý proces Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem.

Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu, resp. práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud, který je řadí mezi podmínky realizace práva na soudní ochranu. Ve svém nálezu ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99, Ústavní soud uvedl, že *úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní provedená zákonem České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Stanovil-li totiž zákon i v tomto směru pevná pravidla umožňující přístup k soudu také splněním v něm obsažených podmínek,*

potom tyto podmínky musí respektovat nejen ten, kdo se dovolává práva na soudní ochranu, ale také stát prostřednictvím orgánu soudní moci.

Ani námitka porušení práva na přístup k soudu nebyla proto shledána důvodnou.

K námitce procesní absurdity výzvy k zaplacení soudního poplatku v situaci, kdy poplatník nemá na zaplacení soudního poplatku dostatečné finanční prostředky, Nejvyšší správní soud podotýká, že soud je podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích povinen takovou výzvu učinit a současně účastníka podle § 9 odst. 3 téhož zákona poučit o možnosti zastavení řízení coby následku nezaplacení soudního poplatku. Teprve tehdy, nezaplatí-li účastník řízení, jsa řádně poučen, soudní poplatek ve stanovené lhůtě, může soud řízení zastavit. Nutno zdůraznit, že stěžovatel si musel být s ohledem na dřívější rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 26. 5. 2008, č. j. 4 As 18/2008 - 32) vědom toho, že podmínky pro osvobození od soudních poplatků nesplňuje, a předmětná výzva jej proto měla vést k tomu, aby si finanční prostředky potřebné pro zaplacení soudního poplatku opatřil a tento zaplatil.

Stěžovatelem zmiňovaná povinnost orgánů moci soudní respektovat zákonem stanovené podmínky pro osvobození účastníka řízení od soudních poplatků nemění nic na tom, že soudy jsou povolány k tomu, aby v každém konkrétním případě posoudily, zda účastník řízení splňuje podmínky § 36 odst. 3 s. ř. s., či nikoliv. Své rozhodnutí pak musí soud náležitě a logicky odůvodnit, což krajský soud učinil. V jednání krajského soudu tak nelze spatřovat ani diskriminaci podle majetku, neboť jsou stanoveny na základě zákona pro všechny účastníky řízení stejné podmínky pro individuální osvobození od soudního poplatku, které je soud povinen hodnotit podle shora uvedených požadavků.

K námitce, že napadené usnesení vychází z nepravdivého a v jeho neprospěch zkresleného zjištění, lze souhlasit se stěžovatelem v tom, že je rozdíl mezi slovním spojením „soudní poplatek nezaplatí“, které použil krajský soud v odůvodnění usnesení, a „soudní poplatek zaplatit nemůžeme“. Nic to však nemění na skutečnosti, že soudní poplatek nebyl stěžovatelem ve lhůtě uhrazen a že žádné nové důvody pro individuální osvobození od soudních poplatků neuvedl. Uvedená nepřesná formulace ze strany krajského nemá žádný vliv na správnost závěru krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku.

Lze souhlasit se stěžovatelem i v tom, že zaplacením soudního poplatku, pokud by na jeho zaplacení měl, jak zdůraznil v kasační stížnosti, by mu zmenšením majetku vznikla majetková újma. Je to však logickým vyústěním uhrazení soudního poplatku, které nastává u všech účastníků soudního řízení, kteří mají ze zákona, stejně jako je tomu v případě stěžovatele, povinnost uhradit soudní poplatek za podanou žalobu. Nelze tedy ve zmenšení svého majetku spočívající v tom, že by účastník soudního řízení zaplatil soudní poplatek stanovený podle zákona, spatřovat nezákonnost nebo nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatel byl řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku a navzdory poučení o možnosti zastavení řízení této výzvě nevyhověl, proto

krajský soud postupoval zcela v souladu se zákonem, jestliže řízení o žalobě podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zastavil.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil namítanou nezákonnost napadeného rozhodnutí, a proto kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 10. 2010, č. j. 10 A 5/2010 - 97, podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto řízení žádné náklady nad rámec plnění běžných povinností nevznikly a stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. ledna 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu